

Resultaten BMP-Z 2012 in Twente

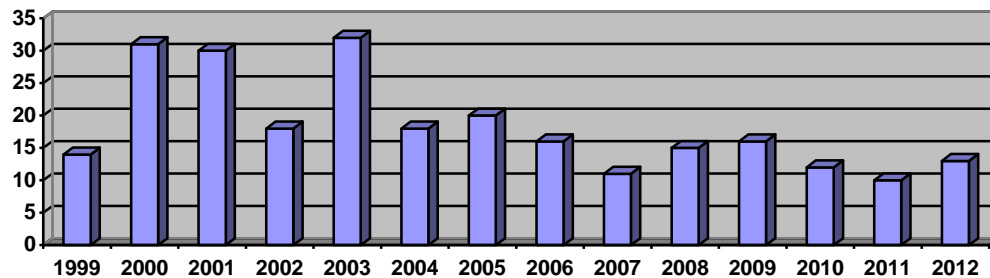
In de eerste plaats dank aan de vele tientallen waarnemers die zich hebben ingezet voor het onderzoek naar BMP-Z soorten. Een overzicht van alle binnengekomen Twentse Z-soorten staat hieronder vermeld.

Roodhalsfuut (0)

Net voor en na de datumgrenzen is een paartje Roodhalsfuten op de Oelemars gesignaleerd. Tussen de datumgrenzen is regelmatig een roepende Roodhalsfuut gehoord en gezien op de zandafgraving van Aarnink in Duitsland. Helaas net te ver van de Oelemars om er een geldig territorium van te maken.

Georde Fuut (13)

Vanaf 2001 kent de Georde Fuut in Twente een afname in de broedvogelaantallen (zie de grafiek hieronder). In de Engbertsdijksvenen waren 13 territoria. Er waren geen meldingen uit het Haaksbergerveen.

Georde Fuut in Twente

Roerdomp (1)

Er was 1 waarneming van een Roerdomp in het Haaksbergerveen met de lage broedcode 1.

Ooievaar (6)

Het paartje Ooievaars betrok voor de 19^e keer het nest op het dak van een woonboerderij langs de Dinkel in Losser. Er zijn 3 jongen groot geworden. Bij Havezate Everlo bij Rossum hebben 4 paren succesvol gebroed en bij Singraven heeft dit jaar ook een paar jongen grootgebracht.

Grote Canadese Gans (2)

Voorlopig nog geen toename in Twente van de Grote Canadese Gans. Dit jaar was er 1 paar dat 1 jong heeft voortgebracht op de Oelemars (Losser) en 1 paar bij het Omleidingskanaal in Losser.

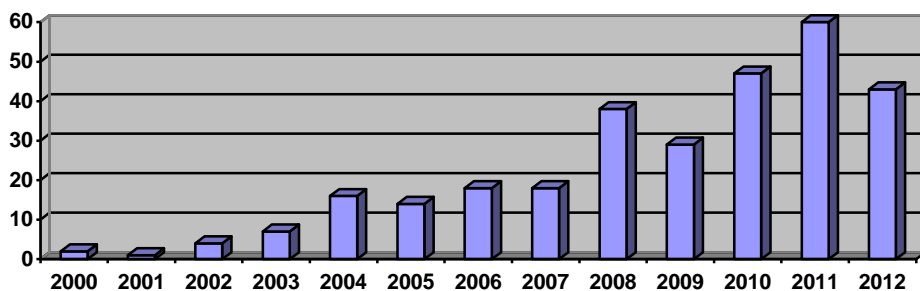
Kolgans (3)

Op de Oelemars verbleven vanaf de winterperiode dagelijks 7 Kolganzen, die in de loop van het voorjaar 3 paren vormden. Er is niet gebroed, hoewel gedurende een ruime periode 3 Kolganzen plotseling verdwenen waren. Deze keerden echter weer terug, maar er zijn geen nesten of jongen waargenomen.

Brandgans (43)

Deze gans neemt in navolging van overig Nederland ook in Twente gestadig toe en het lijkt zelfs dat de groei in een stroomversnelling is gekomen. In 2012 zijn er wat minder gemeld, maar het kan zijn dat niet alle Brandganzen zijn doorgegeven. Brandganzen komen in Twente vnl. voor in hoogveengebieden, zandafgravingen en parken. Op het terrein van zandafgraving de Oelemars in Losser hebben 3 paren een territorium gehad. Langs de Buurserstraat in Enschede hebben 12 paren succesvol gebroed en in het Wesselerbrinkpark in Enschede 3, ook met pas uitgevlogen jongen. Verder waren er nog 17 territoria in de Engbertsdijksvenen, 2 in de Entervenven, 1 het retentiegebied Kristalbad (Enschede) en 4 paren bij de Domelaar bij Markelo. De meeste territoria zijn vastgesteld door waarneming.nl uit te kammen op Brandganzen. Alleen de vogels met de aanduiding paar in broedbiotoop, nestindicerend, nestvondst en met niet-vliegvlugge jongen zijn opgenomen. Helaas waren de meeste waarnemingen slechts voorzien van aantal en de aanduiding ter plaatse. Hier kunnen dus geen geldige territoria van worden gemaakt.

Balderhaar 1

Brandgans in Twente

Krooneend (1)

Een paartje Krooneend is diverse keren binnen de datumgrenzen waargenomen op de Oelemars en vooral op de zandafgraving bij Aarnink in Duitsland.

Mandarijneend (4)

Alle territoria bevonden zich in Losser: 2 langs de Dinkel, 1 op de Elfterheurne en 1 in de buurt van de Hoge Venterink.

Bruine Kiekendief (1)

Dit jaar was er een bezet nest bij het Agelerbroek.

Slechtvalk (2)

De voormalige zendmast bij Markelo trok al in 2007 een Slechtvalk aan en in 2008 werd hier in februari een paar waargenomen. Er werd een nestkast op 100 m hoogte geplaatst, waarbij het paartje zich voortdurend ophield. Aan dit paar kon de broedcode 6 worden toegekend, zodat er in 2008 voor het eerst in Twente een territorium van de Slechtvalk kon worden vastgesteld. Vanaf 2009 heeft het paar hier elk jaar gebroed. In 2011 werd voor het eerst een paartje Slechtvalken gesignaleerd bij de Boeldershoek bij Enschede. Er waren voldoende waarnemingen om er een geldig territorium van te maken. Ook hier is een nestkast geplaatst. Dank aan Jan Meijerink (Markelo) en Harry de Jong (Boeldershoek), die hun Slechtvalken van het begin af aan hebben gevolgd en die het initiatief voor de nestkastplaatsingen hebben genomen. In 2012 zijn slechts 2 geldige territoria van de Slechtvalk vastgesteld, nl. een succesvol broedgeval op de zendmast bij Markelo en 1 paar op de watertoren van Vriezenveen.

Porseleinhoen (1)

In de Engbertsdijksvenen werd een geldig territorium van een roepend Porseleinhoen vastgesteld.

Kwartelkoning (1)

Net op het nippertje kon nog een geldig territorium van de Kwartelkoning in het Kremersveen worden vastgesteld. De datumgrens van 20 mei werd net gehaald.

Kraanvogel (1)

In 2011 vertoonden in de Engbertsdijksvenen 2 paartjes Kraanvogels baltsgedrag, maar bij controle werden geen nesten of jongen waargenomen. Waarschijnlijk ging het hier om nog niet geslachtsrijpe vogels. Het betreft hier de eerste vastgestelde territoria van Kraanvogels in Twente. In 2012 werd 1 paar in de Engbertsdijksvenen gesignaleerd.

Kleine Plevier (19)

De Kleine Plevier is een soort van kale terreinen met pioniersvegetatie. Er werden dit jaar 19 paren opgespoord, waarvan een aantal succesvolle broedgevallen. De territoria bevonden zich op de Oelemars (1) in Losser, Jufferbeek-Zuid bij Oldenzaal (3), Domelaar Markelo (4), Retentiegebied Kristalbad Enschede (2), Leemslagenplas Almelo (1), Zuidbroek Wierden (1), Doorbraak Bornebroek (2), Ottershagen Lattrop (1), Haaksbergerveen (2), Dannenkamp Hoge Hexel (1) en Tusveld Almelo (1)

Oehoe (1)

In 2010 werd voor het eerst een territorium van de Oehoe ergens in Twente vastgesteld. In 2011 was op dezelfde locatie wederom een territorium, maar nog steeds zonder broedindicaties. Er is in 2011 een nestbak geplaatst, waarvan door de Oehoes gebruik is gemaakt. Van het geslaagde broedgeval zijn de jongen spoorloos verdwenen. Hoogstwaarschijnlijk zijn ze door hun eigen ouders opgegeten.

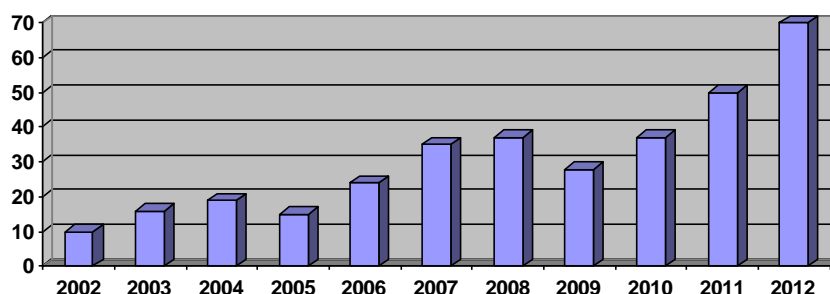
Steenuil

Voor de monitoring van de Steenuil zijn sinds 2003 tien telgebieden aangemeld. De populatie is in deze gebieden stabiel en neigt tot toename door plaatsing van nestkasten door de steenuilwerkgroepen. De resultaten in Wierden zijn onderling niet vergelijkbaar, want pas vanaf 2007 is er volledig geteld. De monitoring in Losser en Overdinkel wordt gedaan door leden van VWG Losser met als coördinatoren Friso Koop, Peter Steffens en Leo Hassing. De Steenuilen in Dinkelland (Saasveld, Deurningen, Fleringen, Agelo en Reutum) worden geteld door leden van de Natuurwerkgroep "De Grutto" uit Weerselo onder coördinatie van Wim Wijering en Vincent de Lenne. In Wierden zijn de Katoel'niekers onder leiding van Hans Gels met de inventarisaties bezig geweest. Beuningen en Lattrop worden door Friso Koop geteld.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Losser Steenfabriek e.o.	7	8	9	8	8	9	9	11	10	10
Overdinkel Ringstation e.o.	11	12	14	13	10	12	14	15	11	15
Saasveld	45	43	41	43	42	45	43	41	42	44
Deurningen	20	25	27	26	30	30	30	26	23	22
Fleringen	5	6	7	6	6	6	6	6	10	9
Groot Agelo	9	12	15	16	18	19	17	24	22	16
Reutum	4	4	3	4	4	4	4	4	7	6
Wierden	-	-	45	56	95	93	95	94	92	92
Beuningen-Denekamp-oost	-	-	-	-	-	-	-	17	15	15
Ottershagen-Lattrop									17	17

Nachtzwaluw (70)

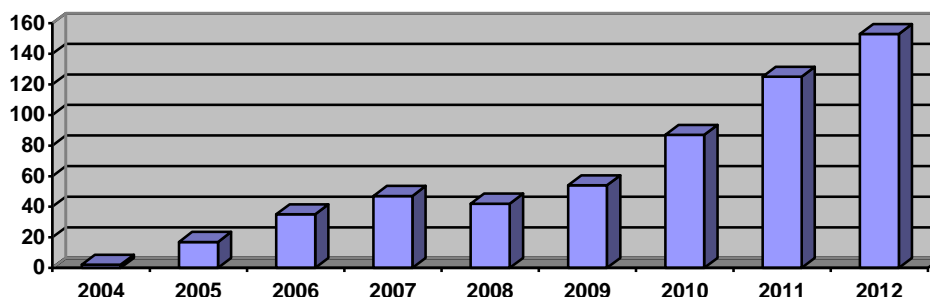
Alle heidevelden zijn in het kader van het Jaar van de Nachtzwaluw in 2007 nagelopen op deze nachtelijke soort. Er konden toen 35 territoria worden gekarteerd. Dit jaar zijn er minimaal 70 territoria opgespoord met als kanttekening dat niet alle nachtzwaluwterreinen van 2007 zijn bezocht. De toename die zich een aantal jaren geleden aankondigde zet dus nog steeds door. Hier volgt een opsomming van de locaties met het bijbehorende aantal gevonden territoria: telgebied gemeente Losser 22 terr., Engbertsdijksvenen 7 (maar nog niet alle gegevens zijn binnen), Dal van de Mosbeek 2, Manderheide 12, Cirkels van Jannink Mander 2, Haaksbergerveen 5, Stevensheide bij Vriezenveen 1, Buurserzand 2, Witte Veen Buurse 2, Springendal Ootmarsum 1, Paardenslenkte bij Vasse 1, Bruinehaar 2, Borkeld 3, Lankheet Haaksbergen 5 en Aamsveen 3.

Nachtzwaluwen in Twente

Middelste Bonte Specht (153)

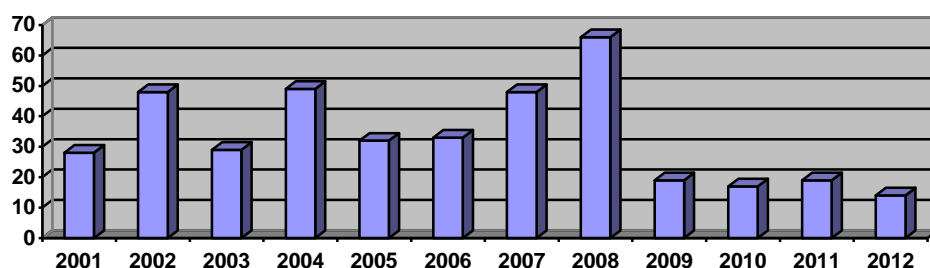
Na een stijging van de aantallen Middelste Bonte Spechten in Twente gedurende de periode 2004-2007 was de groei wat afgevlakt. Het leek er op dat alle geschikte gebieden bezet waren. Maar vanaf 2010 is deze specht ineens goed doorgebroken en is het aantal territoria van 54 in 2009 uitgegroeid tot 87 in 2010, 125 in 2011 en zelfs 153 in 2012.

Middelste Bonte Specht in Twente

IJsvogel (14)

Het totaal voor 2012 kwam in Twente uit op 14 territoria. De IJsvogel heeft aan het eind van de winterperiode van 2008/2009 al de eerste grote verliezen geleden. In Losser, het kerngebied van de IJsvogel, werd ondanks het openblijven van de Dinkel een verlies van 60% van de populatie vastgesteld. Na de winter van 2009/2010 bleef het verlies echter beperkt en was er weer een kleine opleving in 2011. De afgelopen winter heeft helaas nog verdere schade in het ijsvogelbestand aangericht. Gerekend vanaf het begin van de tellingen in 1975 tot nu toe is 2008 met 66 territoria het jaar met de meeste IJsvogels in Twente geweest. Daarvan zijn er dus nog maar 14 territoria over, een afname van 79 %. Dank aan Peter van den Akker voor de coördinatie van het Beekvogelproject en aan de vele tellers van dit project, waarbij zoveel mogelijk IJsvogels en Grote Gele Kwikstaarten in Twente via vaste Z-telgebieden worden geteld

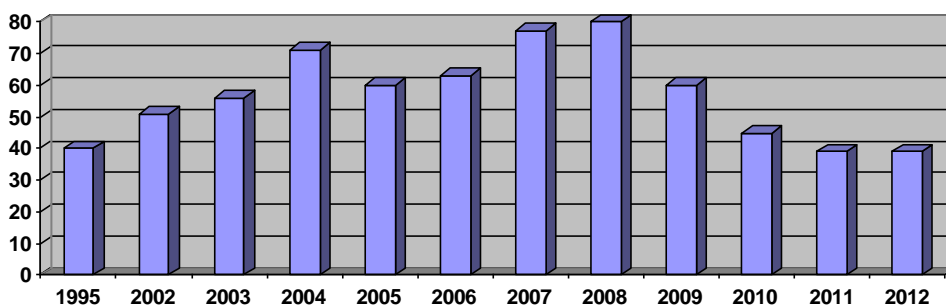
IJsvogel in Twente

Rouwkwikstaart (1)

In de omgeving van het Haaksbergerveen werd een Rouwkwikstaart met pas uitgevlogen jongen gezien.

Grote Gele Kwikstaart (39)

De populatie van de Grote Gele Kwikstaart kent in Twente eveneens een behoorlijke terugslag. In het kerngebied langs de Dinkel leed de Grote Gele Kwikstaart na de afgelopen winters enorme verliezen. Van de Dinkelpopulatie van 31 paren in 2007 zijn er nu nog maar 10 over. Voor heel Twente komt de neergang van 80 territoria in 2008 uit op 39 territoria in 2012, een afname van 51 %. Evenals bij de IJsvogel heeft Peter van den Akker de coördinatie van de tellingen verzorgd.

Grote Gele Kwikstaart in Twente

Paapje (1)

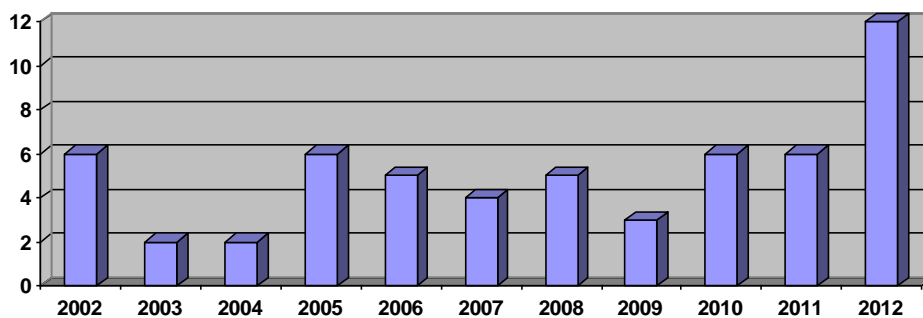
In het Haaksbergerveen werd een geldig territorium van een zingend mannetje vastgesteld.

Kortsnavelboomkruiper (7)

De eerste Kortsnavelboomkruiper, een ongepaard mannetje, werd in 2005 op de Lonnekerberg in Enschede gehoord. Het jaar daarop was er op dezelfde locatie een geslaagd broedgeval. De soort kende in 2007 een verhoudingsgewijs geweldige toename in Twente, want het aantal territoria en broedgevallen nam toe tot 7 en breidde de soort zich verder uit van de Lonnekerberg naar het Haagse Bos. Na een periode van jaarlijks 1 tot 3 territoria was er in 2012 weer een opleving en werden er wederom 7 territoria vastgesteld. De Kortsnavelboomkruipers worden tegelijkertijd met het Twentse onderzoek naar Middelste Bonte Spechten geïnventariseerd, want ze komen bijna in dezelfde leefomgeving voor. Helaas zijn ze een bijzonder lastig vast te stellen soort die soms wel en soms niet op geluid reageert. Ook de zang wordt maar sporadisch gehoord. Interessant is echter dat het verspreidingsgebied zich uitbreidt. Naast de vaste locaties op de Lonnekerberg en Haagse Bos zijn ze nu ook aangetroffen in het Oldenzaalse Veen en Boerskotten in Losser. Op twee andere locaties in Losser nl. Beerninkholt en Smoddebos werden ook Kortsnavels aangetroffen, maar daar kon helaas de noodzakelijke vervolgaanname niet binnengehaald worden.

Grauwe Klauwier (12)

Het aantal Grauwe Klauwieren in Twente kende t.o.v. vorig jaar een verdubbeling in het aantal territoria en broedgevallen. Dit is grotendeels te danken aan beter onderzoek in het kader van het Jaar van de klauwieren. Vooral enkele medewerkers van SBB hebben hun terreinen in het Haaksbergerveen (4 terr.) en Engbertsdijkvenen (2 terr.) goed uitgekamd. Verder waren er nog Grauwe Klauwieren in het Aamsveen bij Enschede, Wierdense Veld, Witte Veen bij Buurse, Agelerbroek bij Agelo, Stroothuizen in Losser en bij de Paardenslenkte in Vasse

Grauwe Klauwier in Twente

Ik hoop dat de tellers van de Z-soorten door blijven gaan met hun inventarisaties, die vaak via Z-telgebieden georganiseerd zijn, bv. de bekendtellingen en de steenuilenmonitoring. Z-soorten kunnen regelrecht via de website bij SOVON worden ingevoerd via gegevensinvoer en daarna de inlogcode. Wie voor het eerst inlogt, gaat bij www.sovon.nl eerst naar inloggen met de waarnemerscode en de vier cijfers van de postcode van de waarnemer. Tellers die nog geen waarnemerscode hebben kunnen deze aanvragen. Vervolgens broedvogels aanklikken en dan naar losse meldingen.

Mocht dit niet lukken dan kunnen meldingen van Z-soorten rechtstreeks via de mail naar mij toe of op www.waarneming.nl worden gezet. Als er van www.waarneming.nl gebruik wordt gemaakt is het niet voldoende om alleen soort, aantal en locatie aan te geven, maar moet het vakje "ter plaatse" even uitgerold worden om nadere informatie te geven, bv. zingend/baltsend, paar in broedbiotoop, alarmerend, enz. Dan pas kan ik er eventueel nog een geldig territorium van maken, want het is voor Z-soorten bijna onmogelijk om dit met alleen de aanduiding ter plaatse te realiseren. De voorkeur gaat echter uit naar het zelf invoeren van de waarneming via de website www.sovon.nl.

Ben Hulsebos, Districtscoördinator SOVON Twent

benhulsebos@home.nl